MCH91-6a-2-21

21

No. 21)

Wellington Tshongoyi 36 yrs

Sir,

I have my wife a child & my Mother, & my Mother in-law who is here in Capetown to be supported all by myself.

Accd. NO. 21.

W. TSHONGOYI

June 1961, Sept. to Nov. 1961, Jan, March & April 1962; Jan. & Feb. 1963	Old Aged Home
Dec. 1961 – [illegible] March 1962	St. Columbus

In March 1962, gave tickets to Solomon – for concert – for Church choir. – Aged Home.

Only been once – my life.

Never been to St. Columbus.

Found list. from Solomon. On top of dresser.

4 names – from Solomon. "This is not all".

8/–

2 lists – collection for funeral.

One. 4 – 10 names. } Biyana

6. } 2/–, 6d, 3d, – diff amts.

Bulletin: From Ghana – Voice of Africa.

"Cowards Cannot Lead"

Got from a Negro – asked if interested – politics.

I said. "Yes."

Stayed at Steenberg from May 1961 until October 1962.

Never been to St. Columbus.

No 21 I Wellington Tshangoyi 36 years

21 Hoont Street
Cape Town
25/5/1963

Residential Address

I am married with one child staying at the above address. I am working for A.J. Fosters 48 Hout Street from 1955 - On the 27th March I was arrested in the train from Basutoland with Gogela whom I met him in the train of also from Basutoland. We were beaten from 5 Oclock till 12 p.m. that night. Police get the drawing from my pocket, when I try tried to explain about it, they did not want to hear nothing. First thing they beat me & told me that they can even kill & nobody would know, as they were beating me they asked me about Lumumba - if I know how he was dead. They forced me to admitte that I a member of Poqo & I am from Leballos Office. They told me that I was sent by Mampanye who is at Cape Town. After key forced me to say I know Gogela, so I said yes & one day they took us to Magistrate at Ladybrand & there were told that we will appear 9th April then. When the other 10 were arrested, We were beaten to say yes we know them & even electrified. Then for four of the 12 were taken to the Magistrate at Cololand & we were warned that if we mentioned that we were beaten & we denied being Poqo members something will happen to us, to prove it one of the four Temba Ndotanga who mentioned about being beaten was again electrified when we came back. On the 3rd April Cape Town Police came with Vans & they were told that we were beaten so they must not touch us, Mr Griff who was in charge that was said to him, & my ears were bleeding. to the result I can't here properly now. To Basutoland I went to see Marshall Puza on business lines who has a still for Fruits there & While I was there we met a newspaperman, & he asked me about the 1960 prossessions & asked me if there were no police stations on the way to Centeral & asked me how I draw the drawing where Marching Africans passing the police station from the De Waals Drive passing the Roeland Jail to Centeral.

Wellington Tshangoyi

M621.

Wellington Tshongozi
21 Marat Street
Cape Town
26/6/1963

We were taken to centeral on 8th April + the
Magistrate remended us to the Police cells at Bellville
where we were beaten. I was asked about Pogo + I
did not know nothing ~~aut~~ about ~~it~~ ~~being~~ a member
of Pogo. They brought the list of all the former members
of the P.A.C. + they forced me to say yes I know them
as my body was still very sore I was compelled so
to say they are the members of Pogo + Mr Van Rooyen
forced me to say that I am the leader in Capetown
+ I have holding meetings. When we appeared on
the 22 April we reported to Mr J. Kado our legal
advice, + he reported the matter to the Magistrate.
When searching my room the police find bulletin
which I was given by American Negro in 1962
+ a pamflet. I met ~~him~~ the men at Zambezi Rest.
Hanover street. For ~~the~~ Old Jewish Home I know one man Solomon
whom I use to meet him at Church at Chapel Street.
I gave him five tickets to sell for the Concert which
was for the Church Choir. Van Rooyen forced me to say yes
I was holding Meetings at old Jewish Home + Helmsely Hotel, St Columbus
Home, all these times his gun was on the desk + threaten to kill me
He said we have got right to shoot you peaple + there will be
no case. That man assaulted me kicking + punching. He asked
me to be the Crown Witness + I say yes; I knew I will never
do it.

W. O. Tshongozi

NO. 21

Wie het jou gestuur na Maseru.
Manyonje het my gestuur na Maseru.

Wat moes jy in Maseru kom maak het.
Hy het my gestuur met hierdie kaart en 'n brief.

Wat moes jy daarmee gemaak het.
Ek moes dit vir Leballo kom gee wat ek gedoen het.

Is jy 'n lid van Poqo.
Ek is.

Hoelank is jy al 'n lid van Poqo.
Ek is ses maande.

Hoeveel afgevaardigdes was julle by P.K.
Ons was 4 gewees.

Hoelank het P.K. julle toegespreek.
Van ongeveer 10v.m. tot 11.30 v.m. op Woensdag 27.3.1963.

Wanneer het julle te Maseru aangekom.
Maandag.

Wanneer het julle vertrek van Maseru.
Vandag op 27.3.1963.

Wat het P.K. te doen met Poqo.
Hy is die President.

Wie is Mamyonje.
Hy is die sekretaris(tak) van die organisasie Poqo in die Kaap.

Wat het P.K. vir julle gesê.
Hy het niks in besonder gesê nie en net met die Johannesburg mense gepraat oor sy reis oorsee.

Het jy nie 'n brief vanaf P.K. nie.
Nee hy het gesê hy sal die brief pos.

Waar het jy die kaart geteken in Maseru of Kaapstad.
Ek het die kaart in Maseru opgetrek op instruksies van Manyonje.

Hoekom het jy die kaart saamgebring.
Ek het dit in my jassak vergeet.

Hoelank is jy al woonagtig in die Kaap.
Vanaf 1947.

By wie het jy die treinkaartjie gekry.
By Njombo Baloane.

Wie is hy
Hy is ook 'n lid van Poqo.

Het hy 'n mondelingse bevel gekry van Manyonje om Maseru toe te gaan.
Ja. Verlede week (Vrydagaand).

Watse instruksies het jy gekry van Manyonje.
Hy het my geen instruksies gegee nie en het gesê dat alles in die brief is.

Wat beteken Poqo.
Dit beteken vryheid en om lekker te lewe. Dat ons nie moet pas dra nie. Hoër lone.

Hoe het jy 'n lid van Poqo geword.
Mense het in die nag by my gekom, hulle het gesê dat ek moet aansluit of as ek nie wil aansluit nie, hulle my sal doodmaak of sal padgee uit Kaapstad.

Wat is die adres van NJOMBALWANI.
Zone 6 Langa maar ek weet nie wat die nommer van sy kamer is nie.

Waar werk hy.
Ek weet nie.

Waar bly Manyoje.
Langa Bachelor Quarters. Ek weet nie of dit D of C is nie.

Waar werk jy.
By ARHTUR J. FOSTER (PTY.) LTD., 48 Hout Street, Cape Town.

Waar bly jy.
(Flats) D. 29, Langa Location, Cape Town.

Manyonje bly te "C" 25 Langa Flats.

Waar is jy gebore.
Te Lady Frere.Bengu stam, Hoofman Somani.

Ek maak hierdie uit my eie wil en word nie geforseer om hierdie verklaring te maak nie. Ek is nugter en by my volle verstand.

(Geteken) Wellington Tshongoiyi.

Ladybrand.
27.3.1963.
7.55 n.m.

Bostaande vrae deur my geneem en afgeskryf.

Get. A.L. AUSTEN.

Getuies: ;;;;;;;;;;
;;;;;;;;;;

B/S/Sers. Klaas was tolk. Getolk vanaf Afrikaans na Xhosa.

WELLINGTON TSHONGOYI, Bantoeman, Pas. NR. 2573272, woonagtig te Blok D NR. 24, Langa en werksaam te Arthur Forster, 48 Hout Str., Kaapstad verklaar:

Ek was gewaarsku dat ek nie verplig is om 'n verklaring te maak nie en dat ek in die teenwoordigheid van die Polisie is. Ek wens die volgende verklaring vrywillig te maak!-

Ek was op 27/3/63 te Lady Brandt gearresteer terwyl ek vanaf Maseru op pad na Kaapstad was.

Ek is 'n lid van die organisasie bekend as Pogo.

Ek was eers 'n lid van die ANC maar gedurende 1958 het ek van die ANC. af oorgegaan en aangesluit by die PAC en was ook later die Sekretaris van die Crawford Tak van die PAC. Saam met my op daardie kommittee was (1). LAWRENCE MASIMINI (voorsitter), (2). NTANTALA (vise-voorsitter) en (3). BARNEY NDIBISA (Tesourier)

Ntantala is nou ook 'n lid van Pogo en dien op die kommittee van die National te Maseru.

Nyanga Wes Kom.

Barney Ndebisa is nou ook 'n lid van Pogo en dien op die kommittee van die organisasie te Nyanga en is ook êrens te Nyanga woonagtig. Juiste adres aan my onbekend.

Gedurende 1960, tydens die onluste van die PAC. was ek gearresteer en later deur die Landdros, Wynberg op 'n klagte van intimidasie gevonnis tot 1 jaar gevangenisstraf. Gedurende Mei 1961 was ek uit die gevangenis ontslaan. Na my ontslag het ek nie verder deelgeneem aan die aktiwiteite van die PAC nie.

Gedurende Junie 1962 gedurende die aand

W.T.

het 5 Bantoemans met maskers op by my kamer te Langa aangekom en gesê dat ek by Pogo moet aansluit, die bedrag van 25c moet betaal en dan sal daar later aan my die doelstellings van Pogo verduidelik word. Ek het toe 25c betaal. My naam was neergeskryf maar ek het nie 'n kwitansie vir my 25c gekry nie.

Op 'n Sondag ongeveer 3 dae nadat ek aangesluit het, het MAMPUNYE, wat aan my goed bekend was, by my kamer aangekom en aan my gesê dat PAC "Non-violence" gehad het maar dat Pogo "violence" het en die Regering met geweld sal teenstaan en dat ons rewolwers en skerp voorwerpe in die hande moet kry en ons gereed maak om te baklei wanneer dit nodig is.

Ek het een vergadering bygewoon by die Woonstelle. Ongeveer 40 mense was teenwoordig en die vergadering was in die bos gehou. Ntantala en Mampunye was die sprekers op hierdie vergadering asook ene SKINA van Nyanga. Ons was versoek om die mense in groepe van 10 te organiseer om sodoende te verhoed dat groot vergaderings gehou word. Dit was ook gesê dat LEBALLO nou terug is van oorsee en tans te Maseru is en dat ons verdere opdragte van hom sal kry.

Mampunye het aan my gesê dat hy Pogo mense by die Jewish Old Age home, Kaapstad gekry het en gesê dat ek daarheen moet gaan om die mense verder te organiseer. Ek was toe aangestel as die "Cell-leader" van hierdie tak, en het daar vergaderings gaan toespreek. Die lede van hierdie tak is later

W.T.

gevestiër en ek het nie weer daarheen gegaan nie.

Mampunye het later aan my gesê dat ek 'n goeie organiseerder van ~~Pogo~~ PAC. was en dat hy die volgende "Cells" van Pogo onder my bevel plaas: (1) Jewish Old Age Home, (2) St. Columbus Home, Searle St., Kaapstad, (3). Helmsley Hotel, Hofstraat; en (4). 'n Skool te Mowbray (Ek het die skool egter nog nie besoek nie).

Ek het gewoonlik na die eersgenoemde die plekke gegaan waar ek die leiers van die Selle gespreek het.

Ek myself was die Sell leier van die Jewish Old Age Home.

__Eve NGWENYA__ was die leier van die Helmsley Hotel. Hy is nog daar werksaam en woonagtig.

__RISEHOLME GOGELA__ was die leier van die St. Columbus Home.

Die ledetalle van hierdie selle het gewissel tussen 6 en 10. en hulle name is aan my onbekend. Ek het altyd aan Mampunye verslag gedoen.

Op Vrydag 22/3/63 was ek deur Mampunye in kennis gestel dat ek die volgende dag saam met Gogela na Maseru moet gaan. Ons moet die 6.15 nm. trein vanaf Kaapstad spoorwegstasie haal en dat kaartjies vir die reis op die stasie deur 'n Bantoeman met 'n blou jas aan my gegee sal word. By Maseru sal daar 'n konferensie wees en ons moet ons self gaan aanmeld by Leballo.

Die Saterdagaand het ek en Gogela toe na die stasie gegaan waar ons die man met die blou jas aangetref het. Hierdie

W.T.

maar het toe aan ons elkeen 'n trein-
kaartjie vir 'n reis vanaf Kaapstad na
Bloemfontein gegee en ook R10. aan my
gegee en gesê dat ek dit moet gebruik
vir die koop van 2 treinkaartjies vanaf
Bloemfontein na Maseru en die koop van
kos. Ons het toe met die trein vertrek
soos beveel en gegaan tot by Maseru.

By die Busterminus te Maseru het 'n
Onbekende Bantoeman na ons gekom en
gevra of ons van die Kaap is. Nadat
ons bevestigend geantwoord het, het
hierdie man ons geneem na 'n sekere
huis in die lokasie te Maseru waar ons
toe gebly het. Daar was nie ander mense
by die huis nie.

Gedurende die aand het Leballo by
ons by die huis aangekom en gesê dat
dit besluit was om die konferensie 'n bietjie
uit te stel want daar was baie spioene
en dat hy weer aan Mampanye sal
skryf wanneer ons moet kom.

Die volgende oggend het dieselfde man
wie ons die vorige dag by die busstop
gekry het ons by die huis kom haal
en na die kantoor van Leballo geneem.

By die kantoor het ons die volgende
persone aangetref (1). LEBALLO (2) NTANTALA
(3). MOHERE (hy is vanaf Johannesburg) (4) MFANXA
(hy is vanaf Oos-Londen).

Kaart.

Leballo het hier aan my gevra om
'n kaart te teken van die Mowbray
Polisiestasie, Woodstock Polisiestasie, Kaap-
stad Polisiestasie, Kasteel en die
Tronk. Dit het ek toe gedoen waarna
Leballo toe my plan geneem het
en 'n ander een daarvan afgetrek

W.T.

het en daarna weer my plan aan my teruggegee en gesê dat ek dit moet vernietig. Ek het egter vergeet om dit te vernietig en die plan is die een wat deur die Polisie by my gevind was ten tye van my arrestasie.

Leballo het gesê dat hy self sal reël wanneer hierdie plekke aangeval moet word daar hy ons nie vertrou nie.

Op 27/3/63 het ons weer per trein teruggekeer en was tóé deur die Polisie gearresteer.

Mampunye het geen vaste verblyfplek nie.

Leballo het ook te Maseru aan ons gesê dat ons wapens soos rewolwers en gewere moet kry en dat hy later die dag van die aanval bekend sal maak.

Die volgende persone is aan my as lede van Poqo bekend:-

Gevang (1). Mahambi - woon te Nyanga-Wes en kollekteer klere vir droogskoonmaak. Ry met 'n geelkleurige Volkswagen Kombi. Hy het Ntantala se plek oorgeneem.

Nyanga Wes Kom. (2). Sogiba - woon te Nyanga-Wes en werk by 'n Bank op h/v. Lang en Kerkstrate, Kaapstad. Hy dien op Kommittee te Nyanga-Wes.

(3). ZULU - woon te Nyanga-Wes. Hy is 'n lid van die Region Kommittee.

(4). MTOMBENI - woon te Mendi Ave, Langa. Werk te Harringtonstr, Kaapstad. Hy dien ook op die Region Kommittee.

-W.T.

(5). NIKELO - woon té Langa Flats en het gedurende Februarie teruggekeer na Umtata. Was werksaam by die CNA té Rondebosch. Het gedien op die Kommittee van die Region.

Nyanga Wes Kom.

(6). MADLEBE - woon té Ny. 21, Nyanga Wes. Hy was té Kaapstad gearresteer.

(7). MHUTU - woon té Nyanga-Wes. Weet nie waar hy werk nie. Dien op die Kommittee van die Nyanga Tak.

Nyanga lid

(8). SIXISHE - woon té Ny. 11 Nr. 122, Nyanga-Wes. Werk iewers in die Kaap. Gewone lid van Pogo.

lid

(9). NKOHLA - woon té Nyanga-Wes. Weet nie waar hy werk nie. Gewone lid van Pogo.

Wellington Tshongo

Die verklaarder erken dat hy ten volle op hoogte is met die inhoud van hierdie verklaring en dit verstaan en begryp. Beëdig voor my en in my teenwoordigheid geteken té Bellville op 8/4/63 om 4.25 n.m.

[signature] 225723 Sus
Komm. van Ede: R.S.A

B/ville – Lam. 28/2/63. AT 48

QINISILE WELLINGTON Tshongoyi
21 Mount St. Cape Town.
States:-
The following persons are to my knowledge Members of Poqo:-

✓ (1) George Lafusa – Man Ln Sea Point
✓ (2) Temba Mantanga – City Hospital
✓ (3) L. Csagela – Cell leader at St. Columbus Home, Cape Town.
✓ (4) Nimrad TYALI. – Common Member. St. Columbus Home.
~~(5)~~
✓ (5) Alfred Ngcobo. – Common Member St. Columbus Home.
✓ (6) Livingston Ngade C/Member. Jewish Home
✓ (7) Moya (Thomas Kotaika " "
✓ (8) Soloman (Kidman) Leader at " "
✓ (9) Ernest Hashe – T.F. Leader " "
✓ (10) Darrington Ngwenya – Cell Leader Helmsby Hotel.
✓ (11) Mapepa – Leader – Retreat.
✓ (12) Magama – Leader Kraaifontein Loc. Nyanga East,
✓ (13) Jack Jako – Leader Langa Flats
✓ (14) Tshokama – Leader Langa Location.
✓ (15) Madayi. – Was secretary of Cape Town Branch up to Sept – Oct. 62 (before Cell system)
× (16) Dubeni. Com. Member of Cape T. Branch 24 Victoria Rd. W/Stock.
× (17) John Malangabi – Comm. Member C. Town. Tax. Adderley St. – 24 Victoria Rd
× (18) Ntinukulu – Leader – Royal Dairy. Langa.
× (19) Abel Bangani – Member Royal Dairy Langa.
✓ (20) Alson ~~Edmund~~ } ? Tataye – Member Cape Town Branch 157 W/Kant St. Cape Town
(21) Templeton Ntantala – Chairman of Region. Now Executive Maseru.
✓ (23) Lawrence Masimini – Was Chairman ~~Regional~~ ~~Retr~~ Crawford now over Border – Tanganyika now.

W.T.

Bville Kom. 78/2/63. A45.

✓ (24) Barney Ndibiza – Committee Nyanga West.
(25) Meshack Mampunye – Secretary Region.
✓ (26) Reinart Skina – Was Regional Member before.
✓ (27) Sisa Mahambi – Regional Chairman.
✓ (28) Sagiba. – Committee Nyanga West.
(29) Zulu Regional Member. –
(30) Mtomberi Regional Member.
(31) Nkolo Was Regional Member.
✓ (32) Synod Madlebe – Chairman Nyanga West.
✓ (33) Mkutu – Committee Nyanga West.
✓ (34) Sixishe – Com. Member. Nyanga West.
✓ (35) Nkohla – Com. Member Nyanga West.
✗ (36) Mhagisi Victor Tshongayi. – 21 Mount St. –
Member of Cape Town. Branch.
✗ (37) Nimrod Tshongayi. ✗ (38) Chairman Mphandle. – 21 Mount St.
✗ (39) Samson Sapula. – Ayres St. (Now Transkei.)

The folowing men were also members of Cape Town branch but broke away during July 1962 and went over to the Christopher Mlokoti group. They are nevertheless still Paqo:–

✗ (1) Nontsasa – 28 or 24 Stone St. C. Town.
✗ (2) Ndleleni. – Stone St. C. Town
✗ (3) Radebe (Tribesname), Stone St. C. Town
✓ ✗ (4) Pukwana – Ayres St. C. Town
✗ (5) Mflatela – Ayres St. C. Town

There were about 10 all told.
Nontsasa was their leader.

✗ (6) Noboza. – Nyanga East.
✗ (7) Matros – Nyanga East.

W. Tshongayi

Deponent acknowledged that he knows and understands the contents of this affidavit. Read over signed and sworn in my presence at Bellville this 25th April 1963 at 4.30pm.

[signature] 34773 Serg.
Com. of Oaths RSA.